

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul prezentului document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Notă informativă privind jurisprudența Curții nr. 136

Decembrie 2010

A. B. și C. c. Irlandei - 25579/05

Hotărâre din 16.12.2010 [MC]

Articolul 8

Articolul 8-1

Respectarea vieții private

Restricții cu privire la avort în Irlanda: *violare, absența violării*

În fapt – În conformitate cu legislația irlandeză, avortul este pedepsit penal în temeiul articolelor 58 și 59 din Legea din 1861 privind infracțiunile contra persoanei. De asemenea, urmare a unui referendum organizat în 1983 a fost introdus articolul 40.3.3 în Constituție (amendamentul opt), în temeiul căruia statul irlandez recunoaște dreptul la viață al copilului nenăscut și, luând în considerare dreptul egal la viață al mamei, garantează respectarea acestui drept în legislația națională. Această prevedere a fost interpretată de Curtea Supremă în celebra cauză X ca semnificând faptul că avortul era legal în Irlanda dacă exista un risc real și serios pentru viața, și nu numai sănătatea mamei, care nu putea fi evitat decât prin întreruperea sarcinii. Curtea Supremă a declarat la acel moment că este regretabil faptul că Parlamentul nu a adoptat nicio lege care să implementeze dreptul garantat de Constituție. În 1992 un alt referendum a dus la adoptarea amendamentului treisprezece și paisprezece la Constituție prin care a fost anulată interdicția de a merge în alte țări pentru a avorta și au autorizat difuzarea în Irlanda a informațiilor privind posibilitățile de a avorta în străinătate. Cele trei reclamante locuiau în Irlanda la momentul faptelor; toate trei au rămas însărcinate accidental și au decis să avorteze, considerând că circumstanțele lor personale nu le permit să ducă sarcina la termen. Prima reclamantă, mamă celibatară șomeră, avea patru copii mici care au fost toți plasați. Potrivit acesteia, ea a decis să avorteze deoarece îi era frică că faptul de a avea un alt copil ar compromite șansa să recupereze custodia asupra celor patru copii și eforturile sale de a depăși alcoolismul. A doua reclamantă nu s-a considerat pregătită să crească singură un copil. Medicii i-au spus inițial că era probabil o sarcină extrauterină, dar acest diagnostic până la urmă nu a fost confirmat. A treia reclamantă, bolnavă de cancer, susține că nu a putut obține un aviz medical dacă faptul de a duce sarcina la termen îi pune viața în pericol sau în ce măsură fătul său ar fi putut fi afectat de examenele medicale contraindicate în timpul

sarcinii la care a fost supusă înainte să realizeze că era însărcinată. Din cauza restricțiilor în vigoare în Irlanda, cele trei reclamante au fost forțate să avorteze într-o clinică privată din Anglia și să suporte un proces pe care îl descriu ca având un caracter nejustificat de costisitor, complicat și traumatizant. Prima reclamantă a trebuit să împrumute bani de la un cămătar și cea de a treia reclamantă, care era la începutul sarcinii, susține că a fost obligată să aștepte opt săptămâni înainte de a face avortul chirurgical deoarece aceasta nu ar fi reușit să găsească o clinică care să accepte o nerezidentă să beneficieze de un avort medicamentos din cauza necesității supravegherii ulterioare a pacientei. Toate trei reclamante declară că au avut complicații medicale la întoarcerea în Irlanda, dar le-a fost frică să solicite asistență medicală din cauza restricțiilor privind avortul. În cererile lor depuse la Curte prima și a doua reclamantă se plâng de imposibilitatea de a avorta în mod legal în Irlanda, legislația irlandeză interzicând avortul pentru motive de sănătate și/sau bunăstare, cu excepția cazului de risc demonstrat pentru viața viitoareii mame. Cea de a treia reclamantă invocă faptul că a crezut că sarcina îi pune viața în pericol și nu a putut beneficia de nicio normă legală sau procedură care i-ar fi permis să stabilească acest pericol și prin urmare să evite orice risc de urmărire penală pentru avort în Irlanda.

În drept – Articolul 8: dacă articolul 8 nu poate fi interpretat ca recunoscând un drept la avort, interdicția de a avorta pentru motive de sănătate și/sau bunăstare de care se plâng prima și a doua reclamantă, cât și imposibilitatea pentru a treia reclamantă de a stabili faptul că întrunește condițiile pentru a avorta în mod legal în Irlanda, sunt aspecte ce relevă de dreptul reclamantelor la respectarea vieții lor private.

a) *Referitor la prima și a doua reclamantă* – Având în vedere noțiunea largă de „viață privată” în sensul articolului 8, care cuprinde, în special, dreptul la autonomie personală și dreptul la integritate fizică și morală, imposibilitatea pentru prima și a doua reclamantă de a beneficia de o întrerupere a sarcinii pentru motive de sănătate și/sau situație materială, se analizează ca o ingerință în dreptul reclamantelor la respectarea vieții lor private. Ingerința trebuia să fie prevăzută de lege și să urmărească scopul legitim de a proteja valorile morale profunde împărtășite de majoritatea irlandezilor, așa cum au fost exprimate în timpul referendumului din 1983. Având în vedere extrema sensibilitate a aspectelor morale și etice în cauză, urmează a fi acordat statului irlandez o amplă marjă de apreciere pentru a determina dacă a fost asigurat un just echilibru între, pe de o parte, protecția în temeiul legislației irlandeze a dreptului la viață a fătului și, pe de altă parte, dreptul concurent al primelor două reclamante la respectarea vieții lor private. Deși se observă în majoritatea substanțială a statelor membre ale Consiliului Europei o tendință în favoarea autorizării avortului pentru motive cu mult mai largi decât cele prevăzute de legislația irlandeză, consensul observat nu reduce de o manieră decisivă ampla marjă de apreciere a statului. Drepturile invocate în numele fătului și cele ale viitoareii mame fiind legate inextricabil, din moment ce se acordă statelor o marjă de apreciere în domeniul protecției copilului care urmează să se nască, trebuie în mod necesar să li se acorde, de asemenea, o marjă de apreciere în ceea ce privește modul de a asigura un echilibru între această protecție și cea a drepturilor concurente ale femeii însărcinate. Dezbaterile lungă, complexă și spinoasă dusă în Irlanda asupra conținutului legislației naționale privind avortul a dus la apariția unei alegeri: dreptul irlandez interzice practicarea în Irlanda a avorturilor motivate de considerații de sănătate sau de bunăstare, dar autorizează femeile care doresc să avorteze pentru astfel de motive, de a merge în străinătate în acest scop. Măsuri legislative au fost adoptate pentru a asigura difuzarea informațiilor și a asistenței privind opțiunile oferite – printre care servicii de efectuare a avortului în străinătate – și supravegherea medicală necesară înainte și după întreruperea sarcinii. Importanța rolului medicilor în furnizarea informațiilor privind ansamblul de opțiuni posibile, inclusiv servicii de efectuare a avortului în străinătate și obligația acestora de a acorda toate îngrijirile medicale necesare, în special, după

Înteruperea sarcinii, sunt reiterate în lucrările și documentele Agenției pentru femeile însărcinate în dificultate, cât și în directivele profesionale utilizate de medici. Primele două reclamante nu au demonstrat că le-au lipsit informațiile sau îngrijirile medicale necesare în raport cu întreruperea sarcinii. În consecință, considerând că femeile în Irlanda pot, fără a încălca legea, merge în străinătate pentru a avorta și pot obține în această privință informațiile și îngrijirile medicale adecvate în Irlanda, statul irlandez, interzicând efectuarea avortului pe teritoriul său pentru rațiuni de sănătate sau de bunăstare în baza valorilor morale profunde a poporului irlandez, nu a depășit marja de apreciere de care beneficiază în domeniu. De asemenea, interdicția litigioasă a asigurat un just echilibru între dreptul primei și celei de a doua reclamantă la respectarea vieții lor private și drepturile invocate în numele copiilor care urmau a se naște.

Concluzie: nicio încălcare referitor la capetele de cerere a primei și a doua reclamantă (unsprezece voturi contra șase).

b) În ceea ce privește cea de a treia reclamantă – A treia reclamantă a invocat absența unei proceduri care i-ar fi permis să determine dacă îndeplinea condițiile pentru a avorta în mod legal în Irlanda din cauza riscului pe care o prezenta sarcina pentru viața sa. Aceasta suferea de o formă rară de cancer și descoperirea sarcinii a făcut-o să-i fie frică pentru viața sa deoarece reclamanta credea că starea sa va crește riscul de recidivă și nu va putea beneficia în Irlanda de un tratament împotriva cancerului dacă era însărcinată. În opinia Curții, posibilitatea pentru reclamantă de a stabili dacă sarcina prezenta un risc pentru viața sa afecta în mod clar valorile fundamentale și aspectele esențiale ale dreptului său la respectarea vieții private. Eficiența singurei căi care nu prezintă o natură judiciară invocată de Guvern, care ar fi permis stabilirea unui asemenea risc, procesul ordinar al unei consultații medicale între o femeie și medicul său, ridică o serie de probleme. În primul rând, singurul motiv pentru care o femeie poate să avorteze în Irlanda, fără a încălca legea – un risc real și serios pentru viața mamei care nu poate fi evitat decât prin întreruperea sarcinii – este redactat în termeni generali. Legislația irlandeză nu a definit niciodată criteriile sau procedura care ar fi permis să se măsoare sau să se stabilească acest risc. În plus, nu există niciun cadru normativ care ar permite examinarea divergențelor de opinie între o femeie și medicul său sau între diferiți medici consultați și de a impune o soluție în acest sens. În acest context de incertitudine, Curtea consideră că dispozițiile penale ale Legii din 1861 constituie în momentul procesului de consultație medicală un puternic element disuasiv atât pentru femei, cât și pentru medici, primele riscă să fie condamnate penal și aceștia din urmă riscă o condamnare penală și o sancțiune disciplinară. În privința procedurilor judiciare invocate de Guvern, o acțiune constituțională pentru a determina dacă cea de a treia reclamantă avea sau nu dreptul să avorteze în Irlanda, nu ar fi constituit pentru aceasta un mijloc eficient pentru a proteja dreptul său la respectarea vieții private. Instanțele constituționale nu furnizează cel mai bun cadru pentru a determina dacă o femeie îndeplinește condițiile pentru a avorta în mod legal într-un stat, adică să determine în fiecare caz în parte, probele – mai ales medicale – dacă persoana în cauză îndeplinește condițiile pentru a avorta în mod legal în Irlanda. În plus, nu putem cere, în mod rezonabil, ca o femeie să intenteze o acțiune constituțională complicată atunci când ea poate invoca în temeiul Constituției dreptul incontestabil de a efectua un avort în caz de risc demonstrat pentru viața sa. Mai mult decât atât, nu este clar cum ar face instanțele pentru a executa o ordonanță a medicului de încetare a sarcinii. Referitor la posibilitatea sugerată de Guvern de a prezenta în temeiul Legii din 2003 privind Convenția Europeană a Drepturilor Omului o cerere privind declarația de incompatibilitate în conformitate cu prevederile pertinente, o asemenea declarație nu ar impune statului nicio obligație juridică de a-și modifica legislația internă și nici nu ar duce în mod automat la o reparație pecuniară. În consecință, nici procesul de consultație medicală, nici recursurile judiciare invocate de Guvern nu constituie proceduri eficiente și accesibile capabile să permită celei de a treia reclamantă să

stabilească existența, în cazul său, a unui drept de a avorta în Irlanda. Incertitudinea creată de absența aplicării în practică a articolului 40.3.3, și mai ales, absența procedurilor eficiente și accesibile, care ar fi permis celei de a treia reclamantă să stabilească existența, în cazul său, a dreptului la avort în temeiul acestei prevederi a dus în speță, la o discrepanță flagrantă între dreptul teoretic recunoscut femeilor de a avorta în Irlanda în caz de risc demonstrat pentru viața lor și realitatea aplicării în practică a acestui drept. Nicio explicație convingătoare nu a fost prezentată pentru a justifica absența aplicării în practică a articolului 40.3.3, în pofida recunoașterii necesității de clarifica dreptul în acest sens. Din cauza neadoptării prevederilor legislative sau administrative care să instituie o procedură accesibilă și eficientă prin intermediul căreia cea de a treia reclamantă ar fi putut stabili dacă putea sau nu avorta în Irlanda, autoritățile nu și-au îndeplinit obligația pozitivă de a asigura reclamantei respectarea eficientă a vieții sale private.

Concluzie: violare referitor la capătul de cerere al celei de a treia reclamantă (unanimitate).

Articolul 41: 15 000 EUR celei de a treia reclamante pentru daune morale.

© **Consiliul European/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012**

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului European (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Poate fi reprodusă în scop necomercial, cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior la Fondul fiduciar pentru drepturile omului. Dacă intenționați să utilizați vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2012**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012**

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) où de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.